ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓް
ދިވެހިރާއްޖެ

ސަމަރީއަށް ނިމުން ގޮތް

- ޤަޟިއްޔާ ނަންބަރު: 2024/HC-B12/39
- އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތް: ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީސް
- އިސްތިއުނާފު ރައްދުވި ފަރާތް: އަލީ ނާސިރު / ފަރާގެ، ގދ.ގައްދޫ
- މައްސަލައިގެ ބާވަތް: ކޯޓު އަމުރު (ބަންދުން ދުރުކުރުން)

މައްސަލަ ބެލި ފަނޑިޔާރުންގެ މަޖިލިސް:

ފަނޑިޔާރު ފާތިމަތު ފަރްޒާނާ

ފަނޑިޔާރު މުޙައްމަދު ނިޒާމް

ފަނޑިޔާރު ހުސައިން މަޖީދު

ނިމުނު ތާރީޚް:
07 ރަބީޢުލްއާޚިރު 1446
10 އޮކްޓޫބަރު 2024

ހައިކޯޓުގައި ޤަޟިއްޔާ ރަޖިސްޓަރީ ކުރެވުނު ތާރީޚް: 20 ރަބީޢުލްއައްވަލް 1446 / 23 ސެޕްޓެންބަރު 2024

އިސްތިއުނާފުކުރެވުނު ހުކުމް:

- ނަންބަރު: Q10C/MA/2024/54
- ނިންމި ތަން: ހުވަދުއަތޮޅު ދެކުނުބުރީ ތިނަދޫ މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓު
- ބާވަތް: ކޯޓު ހުކުމް (ބަންދުން ދޫކުރުން)
- ހުށަހެޅުން ތާރީޚް: 05 ސެޕްޓެމްބަރު 2024
- ނިމުނު ތާރީޚް: 05 ސެޕްޓެމްބަރު 2024

އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތް

ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީސް

ޙާޟިރީ ވަކީލުން:

ސީނިއަރ ޕަބްލިކް ޕްރޮސިކިއުޓަރ އާއިޝަތު މުހައްމަދު

ޕަބްލިކް ޕްރޮސިކިއުޓަރ އަޙްމަދު ނައުޝާދު

އިސްތިއުނާފު ޖަވާބުދާރީ ފަރާތް

އަލީ ނާޝިދު ފަހާގެ، ގދ.ގައްދޫ

ޒިނާ - ބަންދުން ދޫކުރުން - ކުރުގެ މުއްދަތަށް އަމުރާ ބެހުން

ފަނޑިޔާރު ޢާއިޝަތު ފަހްރިޔާގެ ރައުޔު

މައްސަލައިގެ ތަފާޞީލު:

1. މިއީ، ހުވަދުއަތޮޅު ދެކުނުބުރީ ތިނަދޫ މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު Q10C/MA/2024/54 "ކޯޓު އަމުރު"، އިސްތިޢުނާފަށް ކުރުމަށް އެދި ޕްރޮސީޑިއުރަލް ޑައިރެކްޝަންގެ އޯޑަރުގެ ފަރާތުން (މިގެ ފަހުން **"ދައުވާލިބޭ"** ނުވަތަ **"އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތް"**) ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓަށް ހުށަހަޅުއްވުން ބެލި މި ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2024/HC-B12/39 ޤަޟިއްޔާއެވެ. މި ޤަޟިއްޔާގައި އިސްތިއުނާފު ކުރައްވާ ފަރާތަކީ ގދ.ގައްދޫ / ފަރާގެ، އަލީ ނާސިރު[1] (މިގެފަހުން **"އިސްތިއުނާފު ކުރައްވާ ފަރާތް"** ނުވަތަ **"އަލީ ނާސިރު"**)އެވެ.

މައްސަލައިގައި ކަންހިގާފައިވާ ގޮތް:

2. ގދ.ގައްދޫ، ފަރާގެ، އަލީ ނާސިރު ގދ.ގައްދޫ، ފަރާގެގައި މަސްތުވާތަކެތި ބަހައްޓާކަން އެތަކެތިން ފުޅާ ދާއިރާއެއްގައި ވިޔަފާރި ކުރާކަމަށް ތުހުމަތު ކުރެވޭ މައްސަލައިގައި 18 އޮގަސްޓް 2024 ވަނަ ދުވަހު ހިނދުން ކޯޓު އަމުރެއްގެ ދަށުން ގދ.ގައްދޫ، ފަރާގެ ބަލާފާސްކުރުމުން ދަނިކޮން އެގެއިން މަސްތުވާތަކެތިކަމަށް ސަރޗްކުރުވާ އެއްޗެއް ހުރި ތަކެތި ޖެހިބިހިކަމެއް ފެނުނު މައްސަލައާ ގުޅިގެން ކޯޓު އަމުރެއްގެ[2] ދަށުން 18އޮގަސްޓް 2024 ދުވަހު އަލީ ނާސިރު ހައްޔަރުކޮށްފައިވެއެވެ.

3. އެއަށްފަހު، ބަންދުން ހައްޔަރު އަމުރާއި ގުޅިގެން އަލީ ނާސިރުގެ ބަންދާމެދު ގޮތެއް ނިންމުމަށް އެދި ދިވެހި ފުލުހުންގެ ފަރާތުން 18 އޮގަސްޓް 2024 ގައި ހުވަދުއަތޮޅު ދެކުނުބުރީ ގައްދޫ މެޖިސްޓްރޭޓް

[1] ދރއ ނަންބަރު A252272
[2] ގދ.ގައްދޫ މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު Q4C-CA/16/2024

ކޯޓު ކޯޓަށް ހުށަހެޅުމުން، 18 އޮގަސްޓު 2024 ގެ 17:30 އިން ފެށިގެން 02 ސެޕްޓެންބަރު 2024 ގެ 17:29 ނިޔަލަށް 15 (ފަނަރަ) ދުވަހުގެ މުއްދަތަކަށް ބަންދުގައި ބެހެއްޓުމަށް އަމުރުކޮށްފައިވެއެވެ.[3]

4. އެއަށްފަހު، ހުވަދުއަތޮޅު ދެކުނުބުރީ ތިނަދޫ މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު Q10C/MA/2024/55 ކޯޓު އަމުރުގެ ދަށުން ޢަލީ ނާޞިރު 02 ސެޕްޓެންބަރު 2024 ގެ 17:30 އިން ފެށިގެން 05 ސެޕްޓެންބަރު 2024 ގެ 17:29 ނިޔަލަށް ބަންދުގެ މުއްދަތު އިތުރުކުރެވުނެވެ.

5. 05 ސެޕްޓެމްބަރު 2024 އިން ފެށިގެން ޢަލީ ނާޞިރު ޝަރީޢަތް ނިމެންދެން ބަންދުގައި ބެހެއްޓުމަށް އެދި ދިވެހި ފުލުހުންގެ ފަރާތުން ހުވަދުއަތޮޅު ދެކުނުބުރީ ތިނަދޫ މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓަށް ހުށަހެޅުމުން، އެކޯޓުގެ ނަންބަރު Q10C/MA/2024/54 ކޯޓު އަމުރުން އަމުރުކުރީ ޝަރުޠުތަކެއްގައި ޢަލީ ނާޞިރު ބަންދުން ދޫކޮށްލުމަށެވެ.

6. ޢަލީ ނާޞިރު ބަންދުން ދޫކޮށްލަން ނިންމި ސަބަބުތައް ކަމުގައި އެއަމުރުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވަނީ އަންނަނިވި ފަދައިންނެވެ.

"1- ފެނިފައިވާ މަސްތުވާތަކެތީގައި އެކުލެވިގެންވާ ތަކެތީގެ ބަރުދަން 03 ގްރާމަށްވުރެ ހަމަނުވާތީއާއި، މިތަކެއްޗާއި ގުޅުވާލެވޭނެ އެކަށީގެންވާ ހެކި ނެތްކަން ފާހަގަކުރެވޭތީ(.)

2- މި މައްސަލައަކީ ޖިނާއީ ބޮޑު މައްސަލައެއްކަމަށް ސިފަކުރެވިދާނަމަވެސް، ބަންދުން ދޫކުރާ ކަމުގެ ޤާނޫނު އޮތްކަން ހައްޔަރާއި ބަންދު ޤާނޫނަށް ބެލުމުން އެނގެން އަންނަކަމާއި، މަސްއޫލިއްޔަތުތަކެއް ކުރިމަތިވާ ބޮޑެތި ފަސާދަތަކެއް ފާހަގަކުރެވޭތީ(.)

3- އެކައުންޓުގައިވާ ފައިސާއަކީ މަސްތުވާތަކެތީ ވިޔަފާރިއިން ހޯދާފައިވާ ފައިސާއެއްކަމަށް ބުނާއިރު އެކަށީގެންވާ ހެކިތަކެއް ހުށަހަޅާފައި ނުވާތީ(.)

4- ވީމާ، ތުހުމަތުކުރެވޭ އެކަށީގެންވާ ހެކި ނެތްކަން ފާހަގަކުރެވޭތީ، ބަންދުގެ މުއްދަތު އިތުރުކުރުމުގެ ބޭނުން ނެތްކަމަށް ނިންމައި، މީނާ ބަންދުން ދޫކޮށްލުމަށް އަމުރުކުރީމެވެ(.)"

[3] ގދ.ގައްދޫ މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު Q4C/MA/2024/26 "ކޯޓު އަމުރު" ގެ ދަށުން

7. ހުވަދުއަތޮޅު ދެކުނުބުރީ ތިނަދޫ މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ މި ނިންމުމާމެދު ހިތްހަމަނުޖެހިގެން ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ ފަރާތުން މި ނިންމުން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގައި އިސްތިއުނާފުކުރައްވައެވެ. މިއީ އެގޮތުން ބެލި އިސްތިއުނާފީ ދަޢުވާއެވެ.

އިސްތިއުނާފީ ނުކުތާ

8. ހުވަދުއަތޮޅު ދެކުނުބުރީ ތިނަދޫ މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ Q10C/MA/2024/54 "ކޯޓު އަމުރު" ނިންމާފައިވަނީ، ޝަރުޢީ އަދި ޤާނޫނީ އުސޫލުތަކާ ޚިލާފަށްކަމަށް، ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީހުގެ ފަރާތުން އެ ނިންމުން އިސްތިއުނާފު ކުރުމަށް 01 (އެކެއް) ނުކުތާ ހުށަހަޅައި އެންގެވުމާމެދު ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ޝަރީޢަތުގެ މަޖިލީހުގައި ވާހަކަ ދައްކަވައިފައެވެ. އެގޮތުން ހުށަހެޅި ނުކުތާއަކީ؛

8.1. ހުވަދުއަތޮޅު ދެކުނުބުރީ ތިނަދޫ މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު Q10C/MA/2024/54 ކޯޓު އަމުރުން ޢަލީ ނާބިލު ބަންދުން ދޫކުރުމަށް ނިންމާފައިވަނީ، ޤާނޫނުއަސާސީގެ 49 ވަނަ މާއްދާއާއި، ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 60 ވަނަ މާއްދާއާއި، ޝަރީޢަތްކުރުމާބެހޭ ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ގަވާއިދުގެ 13 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) އާއި، ޤާނޫނުއަސާސީގެ 143 ވަނަ މާއްދާގެ (ރ) އާއި ޚިލާފަށްކަމަށް ބުނެ ހުށަހަޅާ ނުކުތާއެވެ.

ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ޝަރީޢަތުގެ މަޖިލީހުގައި ދެފަރާތުން ދެއްކި ވާހަކައިގެ ޚުލާޞާ

9. އިސްތިއުނާފީ ނުކުތާގެ ތަފްސީލުގައި އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުން މަޖިލީހުގައި ގޮތްގައި ބުނެފައިވަނީ، ކުށުގެ ތުހުމަތުގައިވާ މީހާގެ ބަންދުގެ ގަޑިއިރު ކަނޑައެޅުމުގައި ރިޢާޔަތްކުރަންވާ ކަންކަން ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 60 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާކަމާއި، އެމާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްދޭ އުސޫލުތަކުގެ ދަށުން މިގޮތުގެ ބަންދުގެ ގޮތުން ކަނޑައެޅުމުގައި ވަކިގޮތަކަށް ރިޢާޔަތްކުރަންޖެހޭ ކަންކަން ބަޔާންކޮށްދީފައިވާ،

ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ޝަކީބް ޢިބްރާހީމް ވ. ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީސް[4] ދަޢުވާއާގައި ކަމަށެވެ. އެގޮތުން އެދަޢުވާއާގެ 17 ވަނަ ނުކުތާގައި ޖިނާއީ އިޖުރާއާތުގެ ޤާނޫނުގެ 60 ވަނަ މާއްދާގައިވާ އުސޫލުތަކަށް ބެލުމުން ކުށުގެ ތުހުމަތުގައި ބަންދުކޮށްފައިވާ މީހަކު ބަންދު ކޮށްފައިވަނީ ޤާނޫނާ އެއްގޮތްވާ ގޮތުގެ މަތިންކަން ނުވަތަ ޤާނޫނަކަށް ކަނޑައަޅައި، އެމީހަކު ބަންދުގައި ބެހެއްޓުމާމެދު ގޮތެއް ނިންމުމުގައި މައްސަލަ ބަލާ ފަނޑިޔާރު ދެ ސުވާލެއްގެ ޖަވާބު ހޯދަންޖެހޭކަމަށެވެ. އޭގެ އިތުރުން އެދަޢުވާއާގެ 25 ވަނަ ނުކުތާގައި ބަންދާމެދު ގޮތެއް ކަނޑައަޅުއްވުމުގައި ސާބިތުކުރުމުގެ މިންގަނޑެއްގެ ގޮތުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވަނީ، ހުށަހަޅާފައިވާ ކަންކަމަށް ބަލާއިރު، ޤާނޫނުއަސާސީގެ 49 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންވެފައިވާ ސަބަބެއް ވުޖޫދުވުން، އެފަދަ ސަބަބެއް ވުޖޫދު ނުވުމަކަށްވުރެ ގާތްކަން ބޮޑުކަމުގެ މައްޗަކަށް ކަމަށެވެ. އަދި، ބަންދާމެދު ގޮތް ކަނޑައަޅައި ޤަޟިއްޔާގައި ހުރިހެއްކާ ވަޒަންކުރަންޖެހޭނީ ޝަރީޢަތުގެ މަރުޙަލާގައި މައްސަލަ ސާބިތުކުރުމުގެ މިންގަނޑަށް ނޫންކަމަށެވެ. ނަމަވެސް، ދަށު ކޯޓުން އަމުރުގައި ބަލާފައިވަނީ، ޝަރީޢަތުގެ މަރުޙަލާގައި ދައުލަތުން ސާބިތުކުރަންޖެހޭ ޤާނޫނީ އަސާސްތަކަށް ބަލައިގެންކަމަށެވެ. ދަށު ކޯޓުން މިއީ ޖިނާއީ ބޮޑު ކުށެއް ނޫންކަމަށް ބުނެފައިވާކަމަށާއި، މިއީ މަސްތުވާތަކެއްޗާ ބެހޭކަން ބަލާފައިވާ ގޮތް ގޭގެ ގޮތުން ސުވާލު އުފެއްދަން ޖެހޭ މަރުޙަލާ ނޫންކަމަށެވެ. ދަށު ކޯޓަށް ހުށަހެޅުނު ޤަރީނާއިން ހުރިހާ މަސްތުވާތަކެއްޗާ ތަޙުޤީޤު ކުރިއަށްގެންދިޔައިރު 2 ދަފްތަރު ޢަދަދުތަކުގައި ކެޔޮން ހުރިކަމުގެ ބަޔާނާއި، ކެޔޮން ހުރިކަމުގެ ދަލީލެއް ކަމަށް ބެލެވޭ މަސްތުވާތަކެއްޗާއި ހުރިކަމަށް މަސްތުވާތަކެއްޗާބެހޭ ޤާނޫނުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާކަމަށެވެ.[5] އެ ޤާނޫނުގެ 142 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން މިއީ ޙިރާސްތުކުރުން ކަމަށާއި، ޖިނާއީ އިޖުރާއާތުގެ ޤާނޫނުގެ 22 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން މަސްތުވާތަކެތި ޙިރާސްތުކުރުމަށް ބޭނުން ކުރެވޭނީ ކަމަށެވެ. މި މައްސަލައާ ގުޅިގެން އަދި ނާބާލިޣު އެއްވެ ފުރަތަމަ ބަންދުކުރި މުޖުތަމަޢުގެ ސަލާމަތާއި ރައްކާތެރިކަމަށް ކަމަށާއި، އެކަން ސާބިތުކުރުމަށް ޝަރީޢަތް ކުރުމާބެހޭ ޖިނާއީ އިޖުރާއާތުގެ ޤަވާއިދުގެ 13 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގެ 2 އަދި 3 ވަނަ ނަންބަރާއި އެއްގޮތަށް ދައުލަތުން

[4] ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2020/SC-A/93 ދަޢުވާއާ
[5] ޤާނޫނު ނަންބަރު 17/2011- ބަދަލު 2 ގެ 27 ވަނަ ނަންބަރު

ކުރުގެ ރިޕޯޓާއި އެކައުންޓް ސްޓޭޓްމަންޓް އާއި ފުލުހުންގެ ބަޔާން ހުށަހެޅި ކަމަށާއި، ނަމަވެސް ޖަޗީ ނާބާލިގު ބަންދުން ދޫކޮށްލާފައިވަނީ މިދިޔުންނަކަށް އެއްވެސް މިންވަރަކަށް ބެލުމެއް ނެތިކަމަށެވެ.

10. އިސްތިއުނާފު ރައްދުވާ ޖަޗީ ނާބާލިގުގެ ފަރާތުން މިމައްސަލައިގައި ޖަވާބުދާރީވުމުގެ ކުރިން ވަކީލުގެ ފުރުސަތު ދިނުމަށް އެދިފައިވެއެވެ. މިކޯޓުގެ "ހުވަދުއަތޮޅު ދެކުނުބުރި ތިނަދޫ މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު Q10C/MA/2024/54 ކޯޓު އަމުރު އިސްތިއުނާފުކުރުމަށް އެދި ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީހުގެ ފަރާތުން ހުށަހެޅުމުން މިކޯޓުން ބަލަމުން ހަމަޖެހިފައިވާ މިކޯޓުގެ ނަންބަރު 2024/HC-B12/39 ގެ ސިޓީއާ ގުޅިގެން، ދަޢުވާ ރައްދުވާ ފަރާތަށް އަންގާ އެންގުން" (25 ސެޕްޓެމްބަރު 2024) އިން ވަކީލަކު އައްޔަންކުރުމުގެ ފުރުސަތުދީ 30 ސެޕްޓެމްބަރު 2024ގެ 10:00 ގެ ނިޔަލަށް ޖަވާބު ހުށަހެޅުމަށް އަންގައި މިދިޔުން 26 ސެޕްޓެމްބަރު 2024 ދުވަހު ޖަޗީ ނާބާލިގުއަށް ލިޔުން ސޮއިކާން މިކޯޓަށް ފޮނުވާފައިވެއެވެ.

11. މައްސަލައިގެ ވަކީލަކު އައްޔަންކޮށްފައިވާތީ ކަމަށާއި މިއަދު ވަކީލު ކޯޓަށް ހާޒިރުވެފައިވާ އަޑުއެހުން ރޭވިކަން ވަކީލަށް އެނގިފައިނުވާތީ ކަމަށާއި އަދި ނާބާލިގުގެ ފަރާތުން ބައްދަލުކުރަން ވަގުތު ހަމަޖެހޭ އަޑުއެހުން ބާއްވަން ވަގުތު ހަމައަށްވެސް ވަކީލަކު އައްޔަންކުރެވިފައިވާކަން އަދި ނާބާލިގު ނުވަތަ ވަކީލުގެ ފަރާތުންވެސް މިކޯޓަށް އަންގާފައިވެއެވެ. މި މައްސަލައަކީ ދުވަސްތަކުގެ ކޯޓުން ހިނގާ މައްސަލައެއް ކަމުގައިވާތީ، އަޑުއެހުން ބާއްވާނެ ތާރީޚާއި ވަގުތު ގޮތުން ބަދަލު ހަމަޖެއްސުމަށް ފަހު 26 ސެޕްޓެމްބަރު 2024 ގައި ރިޕީޓު ހާޒިރުވުމަށް އަންގައިފައެވެ. 29 ސެޕްޓެމްބަރު 2024 ގައި އަދި ނަކަލުކުރަން ރިޕީޓު ރައްދުވެފައިވާތީ، މައްސަލައިގެ އަޑުއެހުމަށް ބޭނުންވާ ކަމުގެ ވަކީލު އައްޔަންކުރެވިފައިވާކަން އަންގާފައިވާއިރު އިތުރު ވަގުތަކަށް އެދި ކޯޓާއި މުޢާމަލާތްކޮށްފައެއް ނުވެއެވެ.

12. ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ އިސްމާޢީލް އިބްރާހީމް މުޙައްމަދު ވ. ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީސް[6] ގެ ޤަޟިއްޔާގައި މައްސަލައިގެ ތަފްޞީލާއި، މައްސަލައިގައި ޖަވާބުދާރީވާންޖެހޭ ފަރާތުން ވަކީލެއް އައްޔަންކުރުމަށް ކޯޓުގައިވާ

6 ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2022/SC-A/75 ގެ ޤަޟިއްޔާ

މަސައްކަތްކަމަށާއި، ކޯޓުން ދެވިފައިވާ ފުރުޞަތަކުން ބަލައި ވަކީލުންގެ އެޕީލަންޓަށް ހުރި ލިބިގަތުމަށް އެކަށީގެންވާ ފުރުޞަތު ދެވިފައިވާކަން ކަނޑައެޅިދާނެކަން އެނގެންއޮތުމެވެ.

13. މި މައްސަލައާ ބެހޭ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 198 ވަނަ މާއްދާގެ (ބ)ގެ ދަށުން 14 ދުވަހުގެ ތެރޭގައި މި ކޯޓުން ގޮތެއް ނިންމަންޖެހޭ މައްސަލައެކެވެ. އަދި، ހާއްސަކޮށް، މި މައްސަލައަކީ އެހެން ކޯޓެއް ގުދުވެރިކޮށް ހިންގާ އަމުރުތަކަށް ވުރެ މިފަދަ އަމުރުތަކަކީ، އިންޓެރިމް އޯޑަރުތަކެއް ނޫން ވަގުތީ ދަތިތަކުން ރައްކާތެރިކޮށް، މި މައްސަލައިގައި ވަކިން އަސްލު މައްސަލަތަކާ އެކަށީގެންވާ ފުރުސަތުދިނުމާއި ކަމަށް ބަލައި މައްސަލައިގެ އަމުރުތަކަށް ކުރިއަށް ގެންދިޔުމާއެވެ.[7]

14. މިއިސްތިއުނާފުގެ ޖަވާބުގައި އަލީ ނާޞިރު ފޯރުގެކޮށްފައިވަނީ، އެފަރާތުގެ ގެއިން މަސްތުވާތަކެތި ފެނިފައިވިނަމަވެސް އެތަކެތި ވިޔަފާރިކުރުމަށްޓަކައި ހުރުމުން ފެނި ޖަހާފައި ހުރި އެއްޗެއްކަމަށް ސާބިތު ދިޔަ ފުރުން ބެންފައިވާކަމަށާއި، އާންމުކޮށް މަސްތުވާތަކެތި ވިއްކާ ވިޔަފާރި ކުރާކަމުގެ ރިކޯޑެއް އޮތް މީހެއް ނޫން ކަމަށާއި، އެފަރާތުގެ ބޭބޭއަކީ މަސްތުވާތަކެތި ވިޔަފާރިކުރުމުގެ ރިކޯޑެއް އޮތް މީހެއްކަމަށާއި، އެފަރާތުގެ ހިއްސާއެއް އޮތްފަރާތެއް ކަމަށް އަލީ ނާޞިރަކަށް ފެންނަކަމަށާއި، މަސްތުވާތަކެތި އަލީ ނާޞިރު ދިރިއުޅޭ ގެއިން ފެނުނު ނަމަވެސް އެތަކެތީގެ ސީދާ އެފަރާތާ ގުޅުމެއް އޮތްކަމަށް ބެލެވޭނެ ކަމަށް ނުފެންނަކަމަށާއި، މިވަގުތު ގޭގައި ދިރިއުޅެނީ އަލީ ނާޞިރު އާއި އަލީ ނާޞިރުގެ ބައްޕައާއި ޤަބޫލުކުރި ފުރުޞަތު ކަމަށް ބުނާ މަސްތުވާތަކެތި ފެނިފައިވާ ރަހަބު ފުލާސްޓިކަކާލާ، ވަކަން ގިނަ ދުވަހެއް ފިޔަވައި ތަކެތި ކަމަށް ފާހަގަކުރެވޭކަމަށެވެ. އަދި އެތަކެތީން އަލީ ނާޞިރުގެ ފިންގަރޕްރިންޓް ފެނިފައި ނުވާކަމަށް ފާހަގަކުރާކަމަށެވެ.

އެދޭ ގޮތް:

15. އިސްތިއުނާފު ކުރާ ފަރާތުން އެދިފައިވަނީ، އަންނަނިވި ގޮތަށެވެ.

[7] މިފަދައިން ކަނޑައެޅުއްވައިފައިވަނީ 30 ސެޕްޓެމްބަރ 2024 ގައި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގައި ބޭއްވުނު ޝަރީޢަތުގެ މަޖިލީހުގައި މައްސަލަބަލާ ފަނޑިޔާރުންގެ އަޣުލަބިއްޔަތުންނެވެ.

15.1 ހުވަދުއަތޮޅު ދެކުނުބުރީ ތިނަދޫ މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު Q10C/MA/2024/54 "ކޯޓު އަމުރު" އަކީ، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖުމްހޫރިއްޔާގެ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 49 ވަނަ މާއްދާއާއި، ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 60 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) އާއި، ޝަރީޢަތް ކުރުމާބެހޭ ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ގަވާއިދުގެ 13 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) އާއި، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖުމްހޫރިއްޔާގެ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 143 ވަނަ މާއްދާގެ (ރ) ގައި، "މަތީ މަޙްކަމާގެ ކޯޓުތަކުން ނިންމާ ނިންމުންތަކަށް ދަރަޖައިން ދަށު މަޙްކަމާގެ ކޯޓުތަކުން ތަބާވާންވާނެ" ކަމަށް ބަޔާންކޮށްފައިވާ އުސޫލުތަކާ ޚިލާފަށް ނެރުއްވާފައިވާ އަމުރެއްކަމަށް ކަނޑައަޅުއްވައިދެއްވައި، އެއަމުރު ބާޠިލުކޮށްދެއްވައި،

15.2 އަދި ނާޒިމުގެ ބަންދާމެދު ގޮތެއް ކަނޑައެޅުމަށްޓަކައި ދިވެހި ފުލުހުންގެ ޚިދުމަތުގެ ފަރާތުން ހުށަހެޅުމުން، އަދި ނާޒިމުގެ ބަންދާމެދު 07 (ހަތެއް) ދުވަހުގެ ތެރޭގައި އަލުން ގޮތެއް ކަނޑައަޅަން އަމުރުކޮށްދެއްވައި، އަދި ނާޒިމުގެ ބަންދާމެދު ގޮތެއް ކަނޑައަޅަންދެން އަދި ނާޒިމު ކަސްޓަޑީއަށް ޖަލުގައި ބަންދުގައި ބެހެއްޓުމަށް އަމުރުކޮށްދެއްވުން؛ މިއެވެ.

16. އިސްތިއުނާފު ރައްދުވާ ފަރާތުން އެދިފައިވަނީ ހުށަހަޅާފައިވާ ކަންތައްތަކަށް ރިޢާޔަތްކޮށްދިނުމަށެވެ.

ޝަރީޢަތަށް ފާހަގަކުރެވުނު ކަންތައްތައް

17. ކުށެއްގެ ތަޙުޤީޤުގައިވާ މީހާގެ ބަންދާމެދު ގޮތެއް ކަނޑައެޅުމުގައި ރިޢާޔަތްކުރަންޖެހޭ ކަންކަން ޤާނޫނުއަސާސީގެ 49 ވަނަ މާއްދާއާއި ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ[8] 60 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވެއެވެ. އަދި، އެކަން ތަފްސީލުކޮށް ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ **ޝަރީފް އިބްރާހީމް ވ. ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީސް**[9] ޤަޟިއްޔާގައި ބަންދުގައި ބެހެއްޓުމުގައި ފަނޑިޔާރު ޖަވާބު ހޯދަން ޖެހޭ 2 ސުވާލަކީ ކުށުގެ ތުހުމަތު އޮތްތޯ ބެލުމާއި ބަންދުގައި ބަހައްޓަން ޖެހޭ ހާލަތްތަކާބެހޭ ބެލުން ކަމަށް ކަނޑައަޅާފައިވެއެވެ.

8 ޤާނޫނު ނަންބަރު 12/2016 (މިގެފަހުން، "ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނު" ކަމަށް ބުނެފައި)
9 ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2020/SC-A/93 ޤަޟިއްޔާ

18. އަދި ނާޒިމު ބަންދުގައި ބެހެއްޓުމަކީ އުދަގޫއެވަސް މަސްއޫލިއްޔަތު ޚާއްޞަކޮށްދެވޭ ކަމުގެ ތުރުމަތީގައެވެ. މި މައްސަލައިގައި އަދި ނާޒިމު ބަންދުން ދޫކުރުމަށް ދަށުކޯޓުން ނިންމި މައިގަނޑު ސަބަބުތަކަކީ ތަ ނިސްބަތުގައި ބަޔާންކޮށްދެވިފައިވެސް ތުހުމަތުކުރެވޭ އެކަށީގެންވާ ހެކި ނެތްކަމަށް ޝަރީޢަތުން ދެކެވޭތީއެވެ.[10] އެގޮތުން، ފުލުހުންނާ ތަޙުޤީޤުގައި 03 ދުވަސްވެސް ހަމަޖެހިފައިވާ ތަޙުޤީޤަށްވެސް އަދި ނާޒިމުއާ މަސްއޫލިއްޔަތު ބަންދުކުރުމުގެ ތަޙުޤީޤު ޢަމަލު ފަރާތްތައް ހަމަޖެހިފައިވާ ތަރުތީބުގައި ހުރި ފައިސާއާ މަސްއޫލިއްޔަތު ވަކިކުރުމުގެ ކުރިފައިވާ ފައިސާއެއް ތަފްޞީލުގައި ބަޔާންކުރެވިފައިވާ ތަފާސްހިސާބު ބެލުމަށް ނުފެނިގެން ކުރެވިދާނެ ކަމެއް ނޫނެވެ.[11]

19. ދަށުކޯޓުގެ މި ނިންމުން ގާނޫނާއި ޚިލާފުކޮށްފައިވާ ދުސްތޫރީ ޙައްޤެއް ދޫކޮށްފައިވާ ކަމަށް ޓަކައި ނިންމުމެއް ޙައްޤުތަކާ ޚިލާފުވާ ގޮތަށް ނިންމިކަމުގެ ބުނެވޭ ޙައްޤުތަކާ ޚިލާފުވާ ކަމަށެވެ. އެގޮތުން، ފުލުހުންގެ މަސްއޫލިއްޔަތުގެ ބަދަލުގައި 03 ދުވަހުގެ ނިންމުން ކުރުމުގެ ތަޙުޤީޤަށް މަސްއޫލިއްޔަތުގެ ބަދަލުން ކަމެއް ބައިނަލްއަޤްވާމީ ގޮތުގެ ދަށުން ހަމަކުރެވޭ އަދި ކުރިން ކުރަމުގެންދާ ބަދަލު ސަލާމަތްކުރުމަށް އާދަޔާ ޚިލާފު މަސައްކަތްކުރުމުގެ ފަރާތްތަކުގެ އިސްލާހުގައި ދިން އަދަދުތަކުގެ ފައިސާ ދައްކުމުގެ އިތުރު އެކަމަށް ރިޢާޔަތްކުރުމަށެވެ.

20. ދަށުކޯޓަށް ހުށަހެޅުނު މަސްއޫލިއްޔަތުގެ ތަފްޞީލު ރިޕޯޓަށް[12] ބަލާއިރު، ސާފު ބަދަލުގައި (ޖީ.ޕީ.އެސް ނުވަތަ ތަފްޞީލު ބަދަލުގައި) 16.6357 ޑިގްރީ ހިސާބު 01 ދަރަޖަ ޖުމްލަކުރި، 75.0292 ޑިގްރީ ހިސާބު 01 ދަރަޖަ ޖުމްލަކުރި 0.0895 ޑިގްރީ ހިސާބު 01 ސެކަންޑު ކޮޅު ތަފްސީލުކުރުމުގައިވާކަން އެނގެއެވެ. މިގޮތުން މާއްދާ ހިމެނޭގޮތުގެ މަސްއޫލިއްޔަތު ހިސާބުކުރާކަން ރިޕޯޓު ބަލައިން އެނގެއެވެ. މިގޮތުގެ ތަފްސީލު ކަށަވަރު ކުރެވޭނީ ބޭރުގައި ހުރި ކަރުދާސްތައް، އަދި ކަރުދާހުގެ ހިސާބެވެ.[13] ދަށުކޯޓުން ޙައްޤުތަކާ ގުޅޭގޮތުން،

10 އިސްތިއުނާފުކުރުމުގެ އަމުރުގައި ބަންދުން ދޫކޮށްލުމަށް އަމުރުކުރި ސަބަބުތަކުގެ ތަފްޞީލު 4 ވަނަ ނަންބަރު
11 އިސްތިއުނާފުކުރުމުގެ އަމުރުގައި ބަންދުން ދޫކޮށްލުމަށް އަމުރުކުރި ސަބަބުތަކުގެ ތަފްޞީލު 1 ވަނަ ނަންބަރާއި 3 ވަނަ ނަންބަރު
12 ދިވެހި ފުލުހުންގެ ހިދުމަތްތަކުގެ ނަންބަރު L6/DR/2024/1492 މަސްއޫލިއްޔަތުގެ ތަފްޞީލު ރިޕޯޓް (02 ސެޕްޓެންބަރު 2024)
13 ޤާނޫނުގެ 141 (ނ) ގައި ބަޔާންކޮށް1 ގެ ހިސާބު މަސްއޫލިއްޔަތު ހުރި އެހެން އެއްޗަކާ އެއްކޮށްފައިވާ ކަރުދާހެއްގައި ބަންދުން ބަލާނީ އެހެނިހެން އެއްޗެއްގެ ބޭރުގެ ބަންދުކުރުން ބަލައިގެން ކަމަށް ބަޔާންކޮށްފައިވެއެވެ.

މިރިޕޯޓުގައި އެކުލެވިގެންވާ ބާވަތުގެ ބަރުދަނާއި ޕަރސެންޓޭޖު ހިމެނިފައިވާއިރު، މިއަދަދު ޖުމުލަކުރުމުން (0.4310 ގްރާމް އަދި 2.1796 ގްރާމް ކޯޑީން އަދި 0.0564 ގްރާމް ޓެޓްރާހައިޑްރޯކެނަބިނޯލް، އަދި 0.0122 ގްރާމް ކެނަބިނޯލް) 03 ގްރާމް ހަމަނުވާކަން ފާހަގަކުރެވެއެވެ.

21. މި މައްސަލައިގައި ތުހުމަތުކުރެވޭ ޒަކީ ނާޞިރުއަކީ މަސްތުވާތަކެތީގެ ވިޔަފާރިކުރާ މީހެއްކަން ތަފާތުކޮށްދިނުމުގެ ގޮތުން ދަރަޖަ ހަމަޖެހިފައިވާ ބައެއް ހާލަތްތަކެއް ދައުލަތުން ހުށަހަޅާފައިވާ ޝަރީޢަތުގެ ހެކިތަކުން ސާބިތުކޮށްދެވެއެވެ. އަދި ޒަކީގެ ބޭންކް އެކައުންޓް ސްޓޭޓްމަންޓްތައް ބަލާއިރު، އެކައުންޓަށް ދިމާއިން ޖަމާވެފައިވާ އެކިފަހަރު މަހަކު $100 (ސަތޭކަ ޑޮލަރު) ނުވަތަ $200 (ދުއިސައްތަ ޑޮލަރު) ކަން ފާހަގަކުރެވޭއިރު މަހަކު ގޮސްފަހަރުގެ ކަން $40,000 (ސާޅީސް ހާސް ޑޮލަރު) ޖަމާވެފައިވާކަން ފެންނަނީ ހުރަހެއް ބޭންކް އެކައުންޓް މަހު ޖުމްލަ ދިރާސާކުރި[14] ބެލުމުން އެނގެއެވެ.

22. ކޮންސެންޓްރޭޝަން ހޯދާފައިވާ ޑުރަގާއި ފައިސާ ކަމަށް ސަލާމަތްކުރެވުނު ޑުރަގާއި ފައިސާއަކީ އެއްބަސް ގޮތަކަށް ހޯދާފައިވާ ޑުރަގާއި ފައިސާކަން ސާބިތުވާގޮތްވެފައިނުވާތީ، އެ ޑުރަގާއި ފައިސާއަކީ ކޮންސެންޓްރޭޝަން ހޯދާފައިވާ ޑުރަގާއި ފައިސާ ކަމުގައި އެ ޤާނޫނުގެ ބަންދުމަށްޓަކައި ބެލެވޭނެކަމަށް މަސްތުވާތަކެއްޗާބެހޭ ޤާނޫނުގެ[15] 160 ވަނަ މާއްދާ އިޝާރާތްކޮށްފައެވެ.

23. ދަރު ކޯޓުގައާއި މިކޯޓުގައި ދެކެވުނު ވާހަކަތަކުން އަދި ނާބިދަޔާ ފަޅާއަރާކުރާ ފަރާތެއް ނުހުން ކަނޑަައަޅާފައެވެ. އަދިއްލަ މައްސަލަތަކަށްޓަކައިން ފައިސާ ދިޔާކަމަށް މިކޯޓުގައި އަދި ނާބިދު ބުނެފައިވާއިރު މިކަން އެނގެން އެއްޗެއް ދަރިފުޅު ދަރު ކޯޓަށް ހުށަހަޅައިނުވާތީ ކަމަށް އަދި ނާބިދު ބުނެފައިވެއެވެ.

24. މަސްތުވާތަކެތި ބޭނުންކުރާ ގޮތުގެ ތުހުމަތުގައި ގޮތެއްސެޓަކަށް 6 ފަހަރު ހައްދުން/ބޭނުންކުރުވަފައިވާކަން އަދި ނާބިދުގެ ހައްދުން / ބޭނުން ފޯމުން އެނގެން އޮވެއެވެ. މިޒާޖެއް އަދި ނުކުރާ ފަރާތެއްގެ އެކައުންޓަށް

14 ސިއްރު ދިރާސާގެ ގޮތުގައި ދިވެހި ރުފިޔާގެ ހިސާބުކުރުމުން ހުރަހަކަށްފައިވާ ދިރުން

15 ޤާނޫނު ނަންބަރު 17/2011 (މީގެފަހުން "މަސްތުވާތަކެއްޗާބެހޭ ޤާނޫނު" ކަމަށް ބުނެފައި)

މިއަދަދަށް ފައިސާ ވަދެފައިވާކަން އެނގޭއިރު، އެފަރާތް ދިރިއުޅުމުންދާ ގޭގައި އަދި މިނޫން ފަހަރަށް އެފަރާތުން ބޭނުންކުރަމުންދާ ތަކެއް ކަމަށް ތުހުމަތުކުރެވޭ ތަނަކުން[16] މަސްތުވާ ތަކެތި ކަމަށް ތުހުމަތުކުރެވޭ ތަކެތި ފެނިފައިވާއިރު، އެކައުންޓަށް ވަދެފައިވާ ފައިސާއަކީ އެއްވެސް ގޮތަކަށް ހިބަ ފައިސާއެއްކަން އެނގެން އެހެންގޮތަކުން ބަޔާންކޮށްދީފައިނުވާ ދިފާޢުގައި، ތުހުމަތުގެ ބޭނުމަށް، އެކައުންޓަށް ޖަމާވެފައިވާ ފައިސާއަކީ މަސްތުވާތަކެތި ވިއްކައިގެން ހޯދާފައިވާ ފައިސާއެއްކަމަށް ބުރަވެވޭ އެކަށީގެންވާ ބަޔާނާތުން ކަމަށް ދަރުކޮށްދިން ފާހަގަކޮށްފައިވާ ޤާނޫނު ދަލީލުތަކުން ކަނޑައަޅާފައިވާ އިތުބާރުކުރެވޭ މަޤްސަދު ގެއްލި ގޮސް ކަމުގައި ދެކެމެވެ.

25. އެހެންކަމުން، ބުނެވުނު އެންމެހައި ކަންކަމަށް ރިޢާޔަތްކުރާއިރު، މި މައްސަލައިގައި ހުކުމްކުރެވިފައިވާ ހުކުމް ޤާނޫނީ ގޮތުގެ ތުހުމަތުގައި އޮތް ކަމަށް ސާބިތުވާ ކަމަށް ދަރަޖައިން ސާބިތުވެފައިވާ މައްސަލައިގެ ވާޤިޢާތަކާއި ޤާނޫނީ އިޖުރާޢަތު ހަމަވާގޮތަށް ޤާނޫނުތަކުގެ ދަށުން ކަމުގައި ފެންނާތީ، ދަށު ކޯޓުގެ ނިންމުން ބާތިލުކުރަންޖެހޭ ކަމުގައި ދެކެމެވެ.[17]

ނިންމަން ފެންނަ ގޮތް

26. ހުވަދުއަތޮޅު ދެކުނުބުރީ ތިނަދޫ މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު Q10C/MA/2024/54 "ކޯޓު އަމުރު" ބާޠިލުކޮށް ކަނޑައަޅައި، ގދ. ގައްދޫ، ފަރާގެ، އަލީ ނާޝިދު ބަންދުކުރުމަށް އެދި ކަމާބެހޭ ކޯޓަށް މިއަދުން (10 އޮކްޓޫބަރު 2024) ފެށިގެން 05 (ފަހެއް) ދުވަހުގެ މުއްދަތުގައި ދައުލަތުގެ ފަރާތުން[18] ހުށަހަޅައިފިނަމަ، މި ޤަޟިއްޔާގައި ފާހަގަކޮށްފައިވާ ކަންކަމަށް ރިޢާޔަތްކޮށް، ބަންދާމެދު ގޮތެއް ކަނޑައަޅަން އަންގައި، މައްސަލަ ނިންމަން ފެނެއެވެ.

[16] 19 އޮގަސްޓް 2024 ގައި އިބްރާހިމް ނިޔާޒް ދިފާޢު ބަޔާން އަދި 02 ސެޕްޓެމްބަރު 2024 ގައި މުޙައްމަދު ނާޝިދު ދިފާޢު ބަޔާން

[17] ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2022/SC-A/51 (ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީސް ވ. އަހުމަދު) ޤަޟިއްޔާގެ 15 ވަނަ ޕެރެގްރާފްގެ (ނ) އަށް ރިޢާޔަތްކުރޭ

[18] ފުލުހުންގެ ފަރާތުން ނުވަތަ ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީހުގެ ފަރާތުން

ފަނޑިޔާރު މުޙައްމަދު ނިޔާޒުގެ ޚިޔާލު

27. މި މައްސަލައިގައި ފަނޑިޔާރު ފާޠިމަތު ފަރްޒާނާގެ ޚިޔާލާއި އަޅުގަނޑު އެއްބަސްވަމެވެ.

ފަނޑިޔާރު ހުސައިން މަޝްހޫދުގެ ޚިޔާލު

28. މި މައްސަލައިގައި ފަނޑިޔާރު ފާޠިމަތު ފަރްޒާނާގެ ޚިޔާލާއި އަޅުގަނޑު އެއްބަސްވަމެވެ.

ޙުކުމް:

ދެންފަހެ، ބަޔާންވެދިޔަ ސަބަބުތަކާއި އެނގެން ހުރުމުން، ހުވަދުއަތޮޅު ދެކުނުބުރީ މަޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު Q10C/MA/2024/54 "ކޯޓު އަމުރު" ބާޠިލުކޮށް، ގދ. ގައްދޫ، ފަހާގެ، ޢަލީ ނާޞިރު ބަންދުކުރުމަށް އެދި ކުރާ ކޯޓު އަމުރު މިއަދުން (10 އޮކްޓޫބަރު 2024) ފެށިގެން 05 (ފަހެއް) ދުވަހުގެ މުއްދަތަށް ދަޢުވާގެ ފަރާތުން ހުށަހަޅައިފިނަމަ، މި ޤަޟިއްޔާގައި ފާހަގަކޮށްފައިވާ ކަންކަމަށް ރިޢާޔަތްކޮށް، ބަންދުކުރުމުގެ ޙުކުމް ކަނޑައަޅައިދޭން އެދިގެން، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގައި މި ޤަޟިއްޔާ ބެލި ފަނޑިޔާރުންގެ އިއްތިފާޤުން ޙުކުމް ކުރީމެވެ.

މި ޤަޟިއްޔާ ބަލައި ޙުކުމް ކުރީ:

ފަނޑިޔާރު މުޙައްމަދު ނިޔާޒް | ފަނޑިޔާރު ފާޠިމަތު ފަރްޒާނާ (ރިޔާސަތު) | ފަނޑިޔާރު ހުސައިން މަޝްހޫދު